

AZET

ZPRAVODAJ KLUBU KAKTUSÁŘŮ ASTROPHYTUM BRNO | 1/2019

Kytka čísla: *Tillandsia ionantha*

Jaro

— Jaroslav Kašparovský

Není snad básníky, spisovatelé, malíři, ale i jinými umělci a ba co víc i běžným lidem jiné roční období, které je tolik opěvováno, ztvárňováno a toužebně očekáváno. Mnohdy jaro přichází pomalu, loudavě a jako by se za svůj příchod tak trochu stydělo. Jindy do našich zahrad, dvorků, příbytků vtrhne nenadále a s velkou vervou.

Vždyť i my kaktusáři, sukulentáři, skalničkáři, mnozí z nás i chovatelé různého domácího zvířectva nebo okrasného ptactva a jiné drobtiny na toto období netrpělivě čekáme. Je to období nového života, který nám příroda kolem nás rozdává plnými hrstmi.

S jarem nejenom tím astronomickým nastal čas, abychom svoje rostliny opět přivedli do stavu vegetace a těšili se z prvních poupat, která se na rostlinách začínají objevovat.

Astronomové říkají, že jaro nastává v čase jarní rovnodennosti, kdy se znamení zvěrokruhu Ryb přehoupne do znamení Berana. V posledních letech se astronomické jaro hlásí o svoji vládu již dvacátého března a ne jedenadvacátého, jak jsme se my dříve narodili ve škole učili.

Příroda a s ní i teplé, slunečné dny s prodlužujícím se denním světlem nám svoji vlídnou a přívětivou tvář mohou ukázat mnohem dříve, než nastane jaro astronomické.

Slunečné a teplé dny v nás probudí nevdanou aktivitu a tak se pustíme do stěhování námi zazimovaných rostlin na jejich stanoviště, kde o ně zase budeme až do pozdního podzimu pečovat.

Mnozí z nás, kteří nestihli přesazování v zimních měsících, si pospíší a přesadí potřebné rostliny v tomto období.

Někteří, kteří vlastní výsevní aparáty, již v lednu započali s výsevy semen, která si v minulé sezóně opatřili z vlastních rostlin nebo která dostali darem, popřípadě je zakoupili na různých akcích.

Pro ně začala sezona mnohem dříve, ale nás, kteří budeme vysévat klasickým způsobem, tato činnost teprve čeká. Zpravidla s ní započneme koncem března nebo počátkem dubna. I nám naše výsevy a vyklíčené rostlinky do podzimu dostatečně vyrostou a budeme se moci těšit z nové drobtiny v našich sbírkách.

Je teprve začátek jara, začátek nové sezony, do podzimu je ještě daleko a tak si užijeme snad nejkrásnějšího a nejpoetičtějšího období roku. Využijme každou volnou chvíli a pobuďme s našimi rostlinami. Ony nám to mnohonásobně vrátí, odpoutají naši mysl od denních běžných starostí a problémů.

Jaro budiž pochváleno.

Tillandsia ionantha Planch.

— Radek Čech, foto na titulní straně

Druh *Tillandsia ionantha* popsal francouzský botanik Jules Émile Planchon již mezi roky 1854–1855. Rod *Tillandsia* patřící mezi bromélievitě se rozděluje do několika skupin. Xerofytické vegetující třeba na stomech, petrofytické, které rostou na kamenech a samozřejmě i terestrické, které rostou v substrátu. Další rozdělení je podle tvaru rostlin, například cibulovitě, pacibulovitě a ostatní.

Tilandsie rostou většinou na stromech uchyceny kořeny, které v tomto případě neslouží k přijímání živin, ale k ukotvení. Živiny tyto rostliny získávají povrchem listů, přesněji drobnými šupinkami na jejich povrchu, kterými přijímají i vzdušnou vlhkost.

Na úvodní stránce zobrazená *Tillandsia ionantha* patří mezi nenáročné rostliny. Stačí ji navázat na kousek dřeva třeba silonkou nebo drátkem, milovníci jednoduchosti mohou použít i silikon nebo tavnou pistol. Přes sezonu ji umístíme na světlo, ale přímý sluneční úpal mít nemusí. Zálivka se řídí počasím, někdy obden, někdy jednou týdně. Přes zimu snese bez problému 15 °C, pokud možno na světle.

Obecně se dá říci, že tilandsie, které mají více stříbrné šupinky, vyžadují více světla a naopak.

Ještě jednu zvláštnost bych rád zmínil. Před nasazením květu se u této tilandsie zbarví konce lístků do červena, takže je rostlinka atraktivní i bez fialového květu. Květenství je klas a rozmnožování se provádí dělením z odnoží. Když totiž mateřská rostlina vykvete, její osud je zpečetěn stejně jako u agávie. Stejně jako *Agave* však vytvoří několik dceřiných odnoží.

ZMĚNA REDAKTORA AZETU

— Radek Čech

Tak, jak něco začalo, musí i jednou skončit. A to se stalo na pozici redaktora AZETu. Josef Polách ho graficky vytvářel a obsahově spoluvytvářel úctyhodných deset let. Díky vám, přispěvatelům, to měl někdy lehčí, někdy si musel vystačit sám se zvukovým záznamem jak z členských schůzí, tak i ze schůzí výboru. Na členských schůzích se vždy věnoval i fotografování přednášejících, aby AZET nebyl naplněn jen strohým textem. Za to ti Josefe patří velký dík a doufám, že se ještě s nějakým tvým příspěvkem setkáme.

Protože bychom neradi, aby AZET skončil, podařilo se nám přesvědčit našeho člena, přítele Romana Bukáčka na pozici redaktora. Vyučen je jako tiskař, ale povoláním je grafik. Předpokládám, že AZET bude mít novou grafickou úpravu, v tom má ruce naprosto volné, a že bude mít i dostatek materiálu k naplnění našeho brněnského zpravodaje. Věřím, že se mu bude dařit a jako výbor mu budeme nápomocni. Romane, ať ti jde práce na AZETu od ruky a tobě Pepo, ještě jednou děkuji za tvou obětavou práci.

Josef Polách

Roman Bukáček

Kontaktní e-mail na nového redaktora je info@grafikatisk.com.

ČLENSKÁ SCHŮZE 2. 11. 2018

Přednášel brněnský člen Jaroslav Záhora. Původně měl nachystanou přednášku na téma Novinky v rodu *Echinofossulocactus*, nedopatřením však přišel o data. Naštěstí měl v záloze Mexiko, kde jsme mohli vidět nějaké nové lokality. Abychom o novinky nepřišli, domluvili jsme se s ním, že nám výše zmíněnou přednášku odprezentuje letos v listopadu.

SCHŮZE VÝBORU 13. 11. 2018

Schůze se konala v řádném termínu. Zhodnotili jsme přednášku přítele Jaroslava Záhory, kde jsme mohli vidět kaktusy Mexika.

Byli potvrzeni další přednášející, jak pro řádné přednášky, tak předběžně jednáme také s přednášejícími pro podzimní sympozium.

ČLENSKÁ SCHŮZE 7. 12. 2018

Na prosincové členské schůzi měl přednášku Jaroslav Procházka – Rod *Turbinicarpus*. Jarda je známý hlavně jako gymnofil, málokdo však ví, že s turbinikarpusy začínal a má jejich kompletní sbírku, kterou doplňuje i o poslední novinky.

SCHŮZE VÝBORU 18. 12. 2018

Na pravidelné schůzi výboru jsme zhodnotili přednášku přítele Jaroslava Procházky, která byla opět zdařilá a velice poutavá, stejně jako jeho předchozí v minulých letech. Na únorové členské schůzi proběhne jako každoročně Volná tribuna. Organizací přednášek byl pověřen místopředseda, přítel Kolařík.

SCHŮZE VÝBORU 15. 1. 2019

Probrali jsme přednášku přítele Lumíra Krále a jeho putování za kaktusy Chile. Lumča opět nezklamal. Pokračuje příprava Volné tribuny, odměny pro přednášející zajistí předseda Petr Metela.

Dále máme upřesněn termín letošní výstavy, která se uskuteční na obvyklém místě v Zahradním centru Čtyřlístek v termínu 1. až 9. června 2019. S tímto souvisí také započetí propagace naší výstavy.

Dne 30. 3. 2019 vystoupí na sympoziu pražských kaktusářů významná osobnost světa kaktusů Steve Brack. Budeme jednat o možnosti mimořádné členské schůze a jeho přednášky také pro brněnské členy.

FEROKAKTUS KVETOUČÍ

— Emil Vašíček

Letošní rok přinesl pěstitelům kaktusů větší či menší starosti. Důvody známe všichni. Hlavně dlouhodobá vedra a s nimi nejistotu, jak a kdy zalévat či nezalévat. Přinesl – tedy alespoň mně – i příjemná překvapení.

Dlouhodobě se zajímám o rod *Ferocactus*. Nyní, kromě problémů s jejich velikostí, mám i radost, že už mnohé dospěly do květoschopnosti. Nečekaně mi udělal radost *Ferocactus diguetii* (F. A. G. Weber), který pěstuji od roku 1992. Vzhledem k jeho velikosti u mě a až údajně třímetrové v přírodě jsem nedoufal, že jej někdy uvidím kvést. Zpočátku jsem nevěřil tvořícímu se náznaku poupěte. Během pár dnů z toho však byla jistota. Následovalo focení a porovnávání s fotkou Pavla Pavlíčka, pocházející z ostrova San Catalina a otištěnou v Atlasu č. 17/2011. Drobnější květ i barva odpovídaly. Na jmenovce čtu jen původ z roku 1992 od J. Říhy a nejsem si jistý, zda to byl výsev nebo již rostlinky. Spíše však šlo o rostlinky. Rád bych se dozvěděl, zda někomu ve sbírce tento ferokaktus také vykvetl.

I ferokaktus s velkým žlutým květem a rovnými dlouhými trny mě letos příjemně překvapil. Nesnažím se o popis, lépe poslouží obrázek, z něhož je kaktus docela zřejmý. Tuto rostlinu mi donesla jedna paní z Blanska a požádala mě, abych ho přesadil a případně zkulturnil. Dolní část rostliny byla dost vysoká, zdřevnatělá a nevzhledná. Rozhodl jsem se tedy třetinu té dolní části odříznout a pokusit se o zakořenění. Od jara je tedy řezná rána ošetřená a dlouhou dobu byla kytky jen volně položena. V srpnu jsem ji posadil na suchý substrát a na přímé slunce pod polykarbonát skleníku. Kytka se díky své vitalitě, hojnému sluníčku a teplu (až 42 °C) v polovině září odvděčila krásným květem. Snad příští rok zakoření. Na paní majitelku jsem si tehdy nevzal kontakt a tak čekám i s kytkou, že se někdy přihlásí.

Netroufám si tento ferokaktus určit. V literatuře, co mám, jsem podobný nenašel, a tak prosím odborníky o jeho identifikaci (tel. 724 486 031). Za poskytnutí bližší informace předem děkuji.

Skutečnost, že díky letos přejícímu sluníčku byl rok na kvetení kaktusů neobyčejně příznivý – alespoň u mne – dokazují například ariokarpusy, které v době, kdy píši tento příspěvek (1. 11. 2018) ještě ve značném množství dokvétají.

ČLENSKÁ SCHŮZE 4. LEDNA 2019

Schůzi zahájil a vedl Jiří Kolařík. Na začátku připomenul příští výroční schůzi s volnou tribunou a vyzval členy o příspěvky. Nechtě se zájemci o předvedení krátké prezentace hlásí u něj. Nejlépe do konce schůze nabo e-mailem.

Připomenuta byla možnost posílat fotografie do soutěže o fotku na plakát letošní výstavy, zatím máme teprve dva příspěvky.

Agenda byla skromná, proto jsme hned přistoupili ke slosování vstupenek. Ceny dodali Tomáš Lachký, Karel Pulkrábek a Stanislav Stuchlík přispěl knihami.

Lumír Král CHILE

Tentokrát byl přednášejícím náš dobrý známý Zlatý Alberto, redaktor zpravodaje Ostník a významná osobnost ostravského kaktusářství, Lumír Král. Uvedl jej Jiří Kolařík jako svého bývalého spolubojovníka ze šachty.

Lumír poděkoval za pozvání a lehce nás rozesmál prohlášením, že neumí vůbec mluvit a že Chile vůbec nerozumí.

Začal náladovými obrázky Slunce zapadajícího nad Pacifikem a vysvětlil, že se do Chile dostali náhradou poté, co nebyli vpuštěni do Peru. Vyzvali bez dostatku podkladů a informací, proto byla cesta trochu improvizovaná a spočívala v přípravě a znalostech Pavla Heřtuse, který byl členem výpravy a v Chile byl před dvěma týdny.

Čtyřčlennou expedici doplnili Petra a Martin Tvrdíkoví.

Cesta probíhala v době, kdy kvetlo jen málo rostlin. Přejeli hranici z Bolívie do Chile a dali se cestou z Putre do přímořské Ariky na severu země. Cestou potkávali nádherné sloupovité *Browningia candelaris*, jakož i další sloupovité a opunciovité.

Následovaly obrázky ze severojižní silnice Route 5, fotka u „rodného“ patníku 1950. Přespávalo se ve stanech u moře nebo pod širákem.

Cestou na jih návštěva městečka Taltal s typickým zástupcem rodu - *Eulychnia taltalensis* s obrovskými dlouhými trny, krajinky s rozkvetlou doprovodnou sukulentní vegetací, krásné rostliny jako euforbie, oxalisy - bez květů od sebe nespoznatelné.

ROD EULYCHNIA

Rostliny variabilní ve sbírce i na lokalitách, příbuzné koryokaktusům a austrokaktusům, rostou po celém Chile.

Následovala kapitola s přehledem rodu *Copiapoa*, kdy navštívené druhy, vyskytující se při pobřeží Tichého oceánu poblíž Sierry Esmeraldy, byly vyznačeny v mapce. Zmíněny byly i *Eriosyce*, rostoucí v obtížném dostupném terénu. Jejich fotky byly zasloužené obtížným šplháním po skalách. Návštěva městečka Caldera a ve šterku rostoucí *Copiapoa calderana* zavlažovaná pouze mlhami přicházejícími od oceánu.

Odtud výprava pokračovala směrem do písčité krajiny pouštního charakteru, kde rostou pyrrokaktusy, nádherné rostliny, na první pohled všechny stejné. Liší se však květy, které tehdy zrovna nebyly.

Lumír Král

Copiapoa dealbata, cylindropuntie, pyro-kaktusů všude hojnost. Vše na jedné bohaté lokalitě. Kousek dál thelocefaly, které se daly snadno najít a fotit, ač se někdy dovedou dobře schovávat. Rostou tam i neoporterie, nahoře na kopci. Lokalita se prý dá najít podle věže elektrického vedení.

Poznali jsme i lokalitu nově popsaného druhu *Copiapoa corralensis*. I zde se však opakuje motiv známý z dalších kaktusářských rájů - podnikání, pěstitelství hospodářských rostlin a s tím související likvidace lokalit původní flóry.

Cesta pak pokračovala zpět přes poušť Atacama směrem do Bolívie. Výprava zavítala do národního parku, kde rostou *Soehrensia uebelmanniana*, *Oreocereus varicolor*, maihue-nopsisy a různé druhy cibulovin.

A ještě dále na sever souběžně s hranicí s Bolívií, přes hory, kolem sopek, koupání ve vulkanické a gejzírové oblasti El Tatio (4 300 m n. m.), třetí největší tohoto typu na světě. Je zde možné nalézt různé druhy travin *Senecio* a skalničky. Pohledem na západ Slunce nad Pacifikem by poutavá přednáška mohla být u konce, jenže...

Lumír měl jako obvykle připraveno pár dalších obrázků vztahujících se k objevitelům či popisovatelům rostlin nebo k osobnostem, po kterých jsou rostliny pojmenovány. Prohlédnout jsme si mohli *Gymnocalycium spegazzini*. Vzpomenuta byla návštěva u Karla Knížete (†8. 1. 2018), snímek rakouského gymnofila Amerhausera s ukázkou bolivijské *Weingartia amerhauseri*, pojmenované na jeho počest. Pro porovnání jsme si mohli prohlédnout záběry stejné krajiny po pěti letech, kde prudká povodeň spláchla vše, co tam rostlo.

Na úplný závěr už jen stručný výčet snímků:

- Horáček, specialista na sulkurebucie
- Karel Kracík z Nové Paky, koryfanti
- Německočilský botanik a zoolog Filippi
- Harry Blossfeld
- Stetson, americký podnikatel (*Stetsonia coryne*).
- Walter Rausch, Rakousko, sulkorebucie, parodie
- Poeppig, botanik (*Maihuenia poeppigii*)

Přednáška pronášená klidným rozvázným hlasem skončila přáním mnoha pěstitelských úspěchů, zdraví a tepla rodinného krbu a trvala skoro přesně hodinu. Sem tam byla přerušována či doplňována drobnými příspěvky či diskusí z auditoria. To svědčí o tom, že přítomné posluchače skutečně zaujala.

KAKTUSY POD SNĚHEM

— Radek Čech

V roce 2017 jsem byl velmi netrpělivý se stěhováním kaktusů ven. Protože se mi sbírka rozrostla o několik přepravek navíc, byl jsem nucen je nechat volně venku bez krytu. Ono to není úplně pravda, že bez krytu. Přesah střechy na domě, okolo kterého byly rostliny umístěny, je asi 50 cm, což stačí, aby na kaktusy nepršelo. To, co je vidět na obrázku, není vlnatka, ale sníh. Fotografie byla pořízena 19. dubna 2017 ve tři hodiny odpoledne. O hodinu později už nebyly vidět ani kaktusy, ani přepravka. Trochu jsem se o ně bál, ale nebyl čas na úklid. Čekal jsem, jak to s těmi gymnokalycii dopadne. Dá se říci, že rostliny takto dostaly první zálivku. Byl jsem velmi překvapen, že ani jedna rostlina „neodešla“, takže jarní sníh mohu vřele doporučit, ale všeho s mírou.

DALŠÍ ŠEDESÁTKA

— Milan Kovář

Čas nám všem neúprosně ubývá, důkazem je čerstvý šedesátník př. Pavel Novák. Poznali jsme se někdy mezi roky 2004–2005.

Za okny chrlického nádraží jsem vídal řadu vzrostlých kaktusů, v té době jsem neodolal a začal jsem sám kytky potřetí v životě pěstovat. Jezdil jsem vlakem s Pavlovou manželkou, slovo dalo slovo a byli jsme seznámeni. Dověděl jsem se, že chodí na schůze klubu *Astrophytum* a požádal jsem ho, jestli by mě nevzal s sebou. Byl to zvláštní pocit, být po více než 20 letech zase účastníkem schůze. Následoval vstup nás obou do klubu.

Pavel pěstuje rostliny ve skleníku na zahradě, má cca 15–20 m². Sběrka se na zimu stěhuje do Brna-Chrlic, což mu nezávidím. Koupil kdysi rostliny od př. Zaciose, něco měl z dřívější doby. Zkoušel vysévat, docela mu to šlo, ale nyní z časových důvodů nevysévá. Občas si něco přikoupí, prostor k pěstování nelze nafouknout - to známe všichni. Pavel je mimořádně zatížen na rostliny rodu *Mammillaria*, jiné kytky ho dosti míjejí. K rostlinám se chová na rozdíl ode mne s jakousi uctivou láskou, nerad experimentuje s pěstebními postupy, roubováním, řezáním apod. V současné době pracuje ve výboru našeho klubu a je aktivní při přípravě každoroční výstavy.

Tak, staříku, hodně zdraví, štěstí a méně nerváků v práci. A hlavně ať Ti to roste a kvete ještě mnoho let.

Za klub *Astrophyta* Brno přeje Milan Kovář.

AZET - zpravodaj Klubu kaktusářů Astrophytum Brno

Adresa redakce: info@grafikatisk.com | Tisk: Tiskárna - Zdeněk Indra